

DOMMERBETÆNKNING

ÅBEN IDÉKONKURRENCE

VEJLE KOMMUNE

OKTOBER 2020

KANTEN

Illustration: Havnepladsen
1. præmie Forslag 20/88057

1.0 **FORORD**

I april 2020 udskrev Vejle Kommune den åbne idékonkurrence Kanten. Idékonkurrencen inviterede arkitekter, landskabsarkitekter og kunstnere til at komme med innovative, naturbaserede og rekreative bud på fremtidens stormflodsbeskyttelse i Vejle.

Med stor spænding og forventning har vi ventet på forslagene som blev indleveret den 15. juli 2020. Vi er stolte og glade over at 25 forslagsstillere fra både ind- og udland har vist interesse og indleveret forslag til konkurrencen. Ikke mindst med tanke på at konkurrencen blev udskrevet lige da Corona-krisen havde ramt Danmark, og hverdagen så meget anderledes ud for os alle sammen. Derfor vil vi rette en stor tak til alle deltagere i konkurrencen.

Bedømmelsesprocessen gik i gang i august 2020, hvor vi i dommerkomiteen har gennemgået de 25 indkomne forslag. Det har været imponerende og inspirerende at se den idérigdom og innovationshøjde som forslagene rummer. Vi har fået et stort udbytte af konkurrencen, og det åbne konkurrenceformat har definitivt bidraget til den variation og bredde de 25 forslag til sammen rummer.

Spændende bedømmelsesmøder og lange drøftelser har nu ført til at en enig dommerkomite har udpeget vinderforslaget, samt yderligere to præmierede forslag. Derudover har et forslag opnået indkøb.

Det er derfor med stor glæde at vi gennem denne dommerbetænkning kan afsløre de præmierede forslag.

Vejle Kommune ser nu frem til, i samarbejde med de præmierede forslag, at viderebearbejde forslagene, så de kan bidrage til at vi i Vejle kan få udviklet en innovativ, naturbaseret og rekreativ stormflodsbeskyttelse i Vejle.

Borgmester Jens Ejner Christensen
Oktober 2020

2.0 **INDHOLD**

Konkurrenceprogram april 2020

s. 3 **FORORD**

s. 5 **KONKURRENCEFAKTA**

s. 6 **KONKURRENCEDELTAGERE**

s. 8 **KONKURRENCEOMRÅDET**

s. 12-23 **DOMMERKOMMITEENS SAMMENFATNING**

s. 26-55 **FORSLAGENE**

1. præmie DKK 150.00 - Forslag 20/88057
2. præmie DKK 75.000 - Forslag 19/84608
3. præmie DKK 50.000 - Forslag 13/54626
Indkøb DKK 25.000 - Forslag 45053

s. 56 **DOMMERKOMMITEENS UNDERSKRIFTER**

3.0 **KONKURRENCEFAKTA**

Konkurrenceudskriver- og form
Konkurrencen blev udskrevet som en åben idékonkurrence af Vejle Kommune med Arkitektforeningen som konkurrencerådgiver. Realdania har finansieret konkurrencen. Konkurrencens sprog er dansk.

Konkurrenceperiode
1. april 2020 - 15. juli 2020

Bedømmelsesperiode
10. august 2020 - 16. september 2020

Antal indsendte forslag
25

Antal forslag optaget til bedømmelse
25

Dommerkomité
Jens Ejner Christensen, borgmester, Vejle Kommune
Niels Ågesen, kommunaldirektør, Vejle Kommune
Michael Sloth, direktør for Teknik & Miljø, Vejle Kommune
Lisbet Wolters, stadsarkitekt, Vejle Kommune
Klaus Enevoldsen, afdelingsleder Natur & Friluftsliv, Vejle Kommune
Gerda Haastrup Jørgensen, formand for Teknisk Udvalg, Vejle Kommune
Karl Erik Lund, formand for Natur & Miljøudvalget, Vejle Kommune
Flemming Hedegaard, museumschef, Vejle Kunstmuseum
Tom Nielsen, professor, cand.arch., PhD, Arkitektskolen Aarhus

Rådgivere for dommerkomiteen
Pernille Rom Bruun, museumsinspektør, Vejle Kunstmuseum
Soo Jung, Ryu, Phd-studerende, Arkitektskolen Aarhus
Cintia Quintana, adjunkt, Biologisk Institut, Syddansk Universitet
Marie Markman, kunstner, forsker og kunstrådgiver

Konkurrencesekretær
Lotta Tiselius, arkitekt MAA, Vejle Kommune

Bedømmelseskriterier
Forslagene er hovedsageligt blevet bedømt på styrken af hovedidéen og de konceptuelle løsninger til en naturbaseret, værdibaseret og rekreativ stormflodsbeskyttelse over og under vand i Vejle, med særligt fokus på arkitektonisk, landskabelig og kunstnerisk innovation og kvalitet jf. konkurrenceprogrammets krav og ønsker.

Samlet præmiesum
DKK 300.000.

Bedømmelsen
Dommerkomiteen har afholdt i alt fire bedømmelsesmøder ud over et indledende formøde med konkurrencesekretær Lotta Tiselius, Lisbet Wolters og Tom Nielsen, som agerer fagdommere i konkurrencen.

På formødet blev samtlige 25 forslag gennemgået.

På første bedømmelsesmøde præsenterede Lisbet Wolters og Tom Nielsen samtlige forslag for dommerkomiteen.

På andet bedømmelsesmøde blev en række forslag udvalgt til at gå videre i bedømmelsen.

På tredje bedømmelsesmøde blev forslagene igen vurderet og dommerkomiteen genbesøgte beslutningerne og drøftelserne fra andet bedømmelsesmøde.

På fjerde bedømmelsesmøde (reservemøde) blev det besluttet hvilke forslag der skulle præmieres og til hvilken præmiesum.

Til sidste møde blev dommerbetænkningen underskrevet og navnesedlerne afsløret.

Konkurrenceresultat og fordeling af præmiesum
Forslag 20/88057 tildelt 1. præmie på DKK 150.000
Forslag 19/84608 tildelt 2. præmie på DKK 75.000
Forslag 13/54626 tildelt 3. præmie på DKK 50.000
Forslag 10/45053 indkøbt for DKK 25.000

Offentliggørelse af resultat
5. oktober 2020

4.0 **KONKURRENCEDELTAGERE**

1.
12164 1:1 Landskab / Jacob Kamp, Trine Trydeman, Simon Enemærke, Zenia Mølgaard Schmidt, Nika Marn, Habitats ApS: Rasmus Vincentz, Kristina Larsen, Natasja Parsons, Rendertaxi: Nazar Babiak

2.
18465 Arkitema Architects / Simon Kjems-Møller, Theis Bjerrum Reeckman, Brian Kessy, Camilla Viks, Özge Kübra Gürkan

3.
20783 Geoffrey James Eberle, Bartosz Kobylakiewicz, Asal Mohtashami, Magdalena Mróz

4.
24215 SKALA Arkitekter

5.
27045 Space Agency / Søren Kryger Aagaard

6
30701 Fokstrot / Havhøst Lennart Dose, Carl Theodor Sachs og Fokstrot Aps (Magnus Maarbjerg, Christian Lacoppidan, Lauge Falkentorp, Stinus Bertelsen og Julie Wittrup- Jensen), Maria Meyenburg, Havhøst (Joachim Hjerl og Mikkel Stensgaard)

7.
37563 Nanna Moesgaard Hansen, AnnaMia Lindblom

8.
38199 Thomas Wolsing

9.
43003 Erik Guidice Architects / Rambøll Erik Guidice, Gustav Magnusson, Sophia Trojahn, Xavier Aubry, Pia Jakobsgaard-Iversen, Jens Christina Riise

10.
45053 SUPERFLEX / BALDIOS Rasmus Nielsen, Bjørnstjerne Christiansen, Jakob Fenger, Malene Natascha Ratcliffe, Angela Adeix, Maria Jose Felix Diazm Zeno Riz A Porta, Samuel Alcobia, Catarina Raposo, Pedro Gusmao, Joana Marques

11.
46141 Nele Selma Lehmann Christiansen / Francis Mattias Naydler

12.
50851 Arkitekt Kristine Jensens Tegnestue

13.
54626 gamborg/magnussen / Karen Gamborg Knudsen / Kasper Magnussen

14.
56446 Haris Hasanbegovic / Mathias Rieland Kanstrup

15.
70968 Mikkel Kühnel Witthøft

16.
74270 Årstiderne Arkitekter / SWECO Danmark / Christian Bøcker Sørensen, Simone Haxholm, Sara Bruun, Marrije Vanden Eynde, Søren Parnas, Astrid Kock Grusgaard, Lotte Meldgaard Pedersen

17.
74514 URBANlab Nordic / Bue & Co.

18.
78321 Between Architecture & People IVS / Polina Chebotareva, Elias Melvin Christiansen, Anyana Zimmerman, Asbjørn Jessen, Paula Canal-Vergés, Mogens Flindt

19.
84608 Jonathan Houser (cand.arch) / Jonas Johansen (cand.arch)

20.
88057 Josephine Philipsen (landskabsarkitekt) / Andrés Hernández Wiliamson (landskabsarkitekt) / Luisa Brando (kunstner) / Johan Philipsen (modelbygger), Alexander Cammaroto (marinbiolog og consult)

21.
88791 Lars Weilgaard Christensen

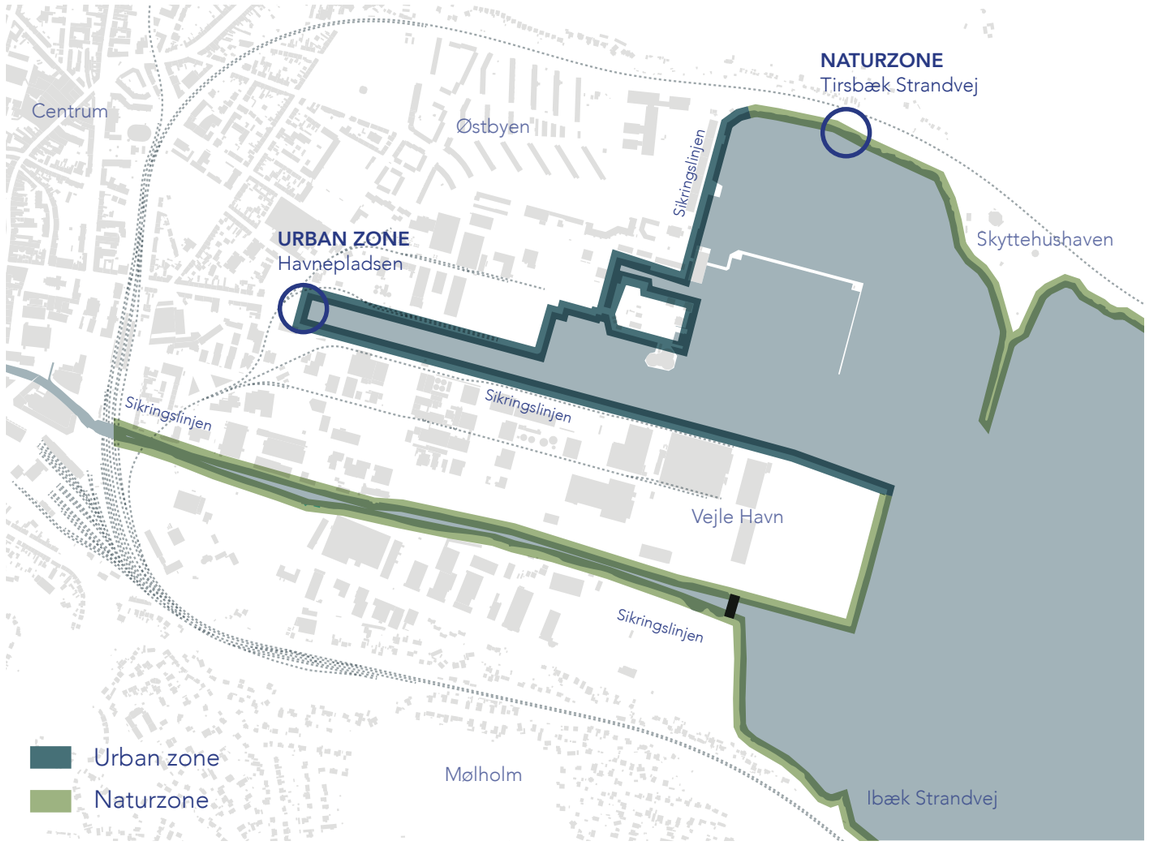
22.
90594 Felicia Amdrup Laugesen / Linda Guldbæk Nielsen

23.
95528 Gottlieb Paludan Architects / Oskar Koliander, Elzelina van Melle, Simon Feldtmose Thunholm

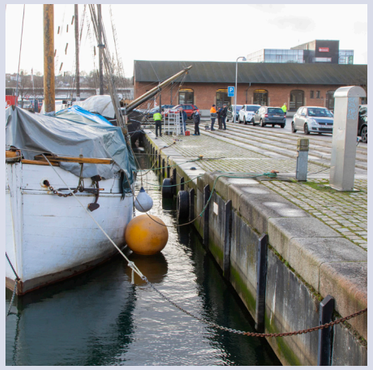
24.
95765 Arkitekt MAA Lars Schwarts Hansen

25.
97044 DeBatland aps Hanne Bat Finke / Morten Stræde

4.0 **KONKURRENCEOMRÅDET**

Kantens rum - **Urban zone - Havnepladsen**

Kantens rum - **Naturzone - Tirsbæk Strandvej**

"Med idékonkurrencen Kanten, har Vejle kommune ønsket at få nye ideer til hvilken merværdi en stormflodssikring kan skabe for Vejle by og dens indbyggere, så de investeringer der skal gøres skaber noget mere og andet, end blot et værn mod stormflod"

Citat fra dommerkomiteens sammenfatning

DOMMERKOMITEENS **SAMMENFATNING**

4.0 **DOMMERKOMMITEENS SAMMENFATNING**

Indledende bemærkninger
Stormflodssikringen af Vejle, vil fremover kræve store investeringer. Kanten mellem by og vand skal udformes så den kan holde vandet væk fra byen, når vi rammes af stormflod. Det sker måske en gang hver 100. år eller oftere – vi ved det ikke med sikkerhed!

Med idékonkurrencen "Kanten", har Vejle kommune ønsket at få nye ideer til hvilken merværdi en stormflodssikring kan skabe for Vejle by og dens indbyggere, så de investeringer der skal gøres skaber noget mere og andet, end blot et værn mod stormflod. Det har ikke været formålet med konkurrencen at modtage færdige forslag der umiddelbart kunne realiseres og bygges, men i stedet at løfte niveauet for den fælles forståelse i byen af hvad en stormflodssikring kan bidrage med. Med andre ord, at skabe innovation og bevæge sig videre end de "business-as-usual"-løsninger, der oftest trækkes frem, men som også ofte indebærer negative konsekvenser for både byliv og resiliens.

De 25 forslag udgør tilsammen et inspirerende katalog af ideer til hvordan en stormflodssikring kan "gro med byen" og udvikles i takt med at risikoen for oversvømmelse stiger.

Forslagene har meget forskellig karakter og der er en stor variation i kvalitet og fremstilling.
Nogle forslag er let forståelige, andre sværere at gennemskue. Nogle har mest fokus på det landskabsmæssige, flere på det arkitektoniske, mens andre har en overvejende kunstnerisk tilgang. I konkurrencen har forslagsstillerne skullet arbejde med en urban zone (Havnepladsen) og en natur zone (Tirsbæk Strandvej). De to konkrete steder er dog ikke et udtryk for at det lige netop er der ideerne skal realiseres. Dette er dels valgt for at give bedømmelsesudvalget en bedre mulighed for at sammenligne forslagene på tværs. Dels for at få løsninger på stormflodssikringen der passer til både bymæssige omgivelser og til mere naturmæssige omgivelser.

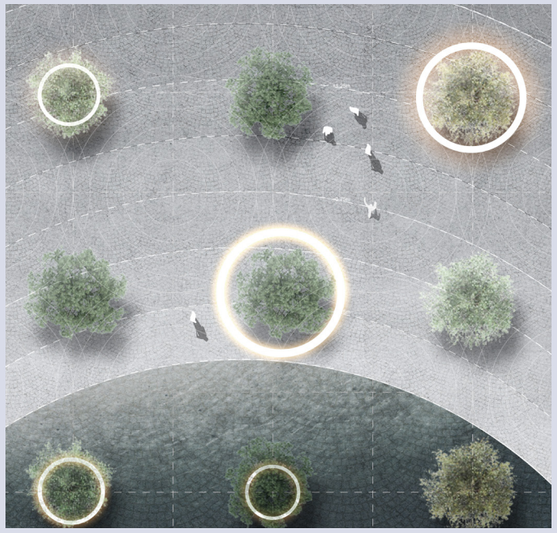
Ingen af forslagene kan realiseres i den form som de forligger, men alle vil kunne udvikles og bearbejdes til konkrete løsningsforslag. Samlet set giver forslagene et godt billede af hvilke mulige veje kommunen kan gå, for at udvikle en stormflodssikring med merværdi.

Konkurrencens seks temaer er blevet foldet ud med nysgerrighed og kreativitet, mens ønsket om at genskabe naturen og at lade dens foranderlighed og æstetik bidrage til fremtidens løsninger går igen i stort set alle forslag.

De fire præmierede forslag præsenterer alle innovative ideer til fremtidens stormflodssikrede byudvikling, men er samtidig udtryk for fire forskellige tilgange til at arbejde med stormflodssikringen i Vejle.
Vinderforslaget 20/88057 er et spændende og nytænkende forslag, der både indeholder et strategisk design for udviklingen af fremtidens oversvømmede fjordby og en stormflodssikring der som en cellemembran åbner og lukker alt efter påvirkningen.

Forslag 1/12164

Forslag 2/18465

Forslag 3/20783

Forslag 14/56446

TEMAER

Beskyttelse og Adaptivitet

Det er en digeløsning der udgør selve stormflodssikringen i langt de fleste forslag i konkurrencen. Det grundlæggende greb er en terrænhævning og en sikring på bagkanten både på Havnepladsen og på Tirsbæk Strandvej.

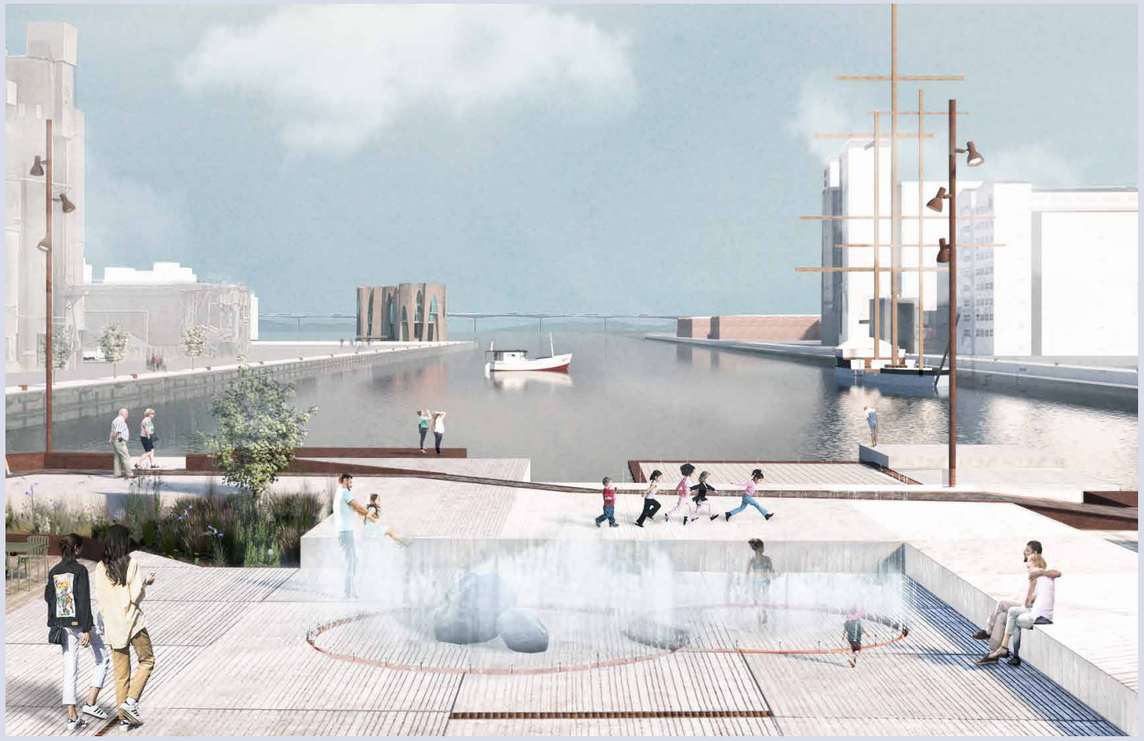
Beskyttelsen tager form som volde eller diger der bygges op af sand, jord eller sten. Enkelte forslag arbejder med mere urbane greb, hvor løsningen baseres på et konstrueret element, der kan gentages, vendes og drejes. Det kan være i form af modulbaserede løsninger som det f.eks. ses i forslag 4/24215 hvor blå byrum bygges op af "pixels-elementer" i beton, der skaber oplevelser både over og under vand eller i forslag 6/ 30701 hvor der på en flydende redningsring produceres blokke af bl.a. kalk og knuste muslingeskaller, som bruges til at opbygge et dige på land. Der findes også mere kunstneriske greb som f.eks. forslag 8/38119 hvor et modulsystem af hexagoner lægger sig som en hæklet brynje over landskabet og strækker sig ud i fjorden.

Flere af projekterne anviser dog også løsninger der har potentialet til at udvide princippet om diget, og som ved at udvide 'kanten' til en 'zone' med flere forskellige naturbaserede greb, udvider digetypologien så meget så der i realiteten er tale om nye landskabsformer og en helt ny eller genfortolket relation mellem by og vand.

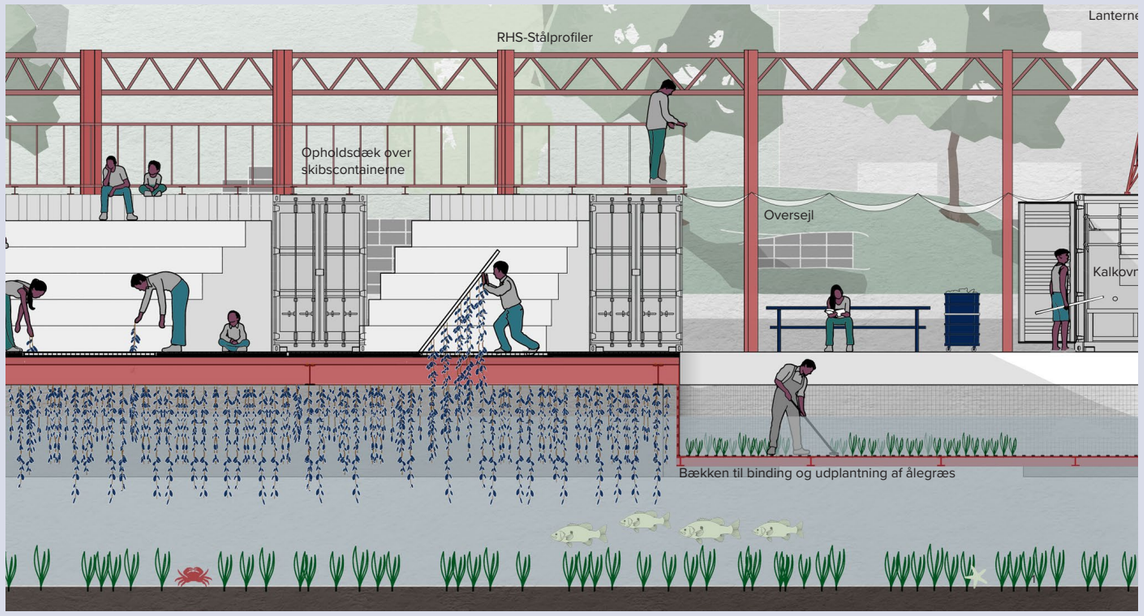
Enkelte har sprængt programmets rammer ved at fremsende forslag der præsenterer det helt store greb. Forslag 5/27045 forbinder nordsiden og sydsiden i et stort dæmningsanlæg der udformes som et spejl af bøgeskoven, mens forslag 1/12164 etablerer en række af kunstige øer der udgør et dæmningslignede landskab på tværs af fjorden med badelaguner og rekreative strandområder.

Programmets krav om en stormflodssikring der gradvis kan tilpasses den stigende risiko, løses i de fleste forslag ved at tilføre mere materiale og dermed øge højden på diget. Et par forslag anvender i stedet flytbare elementer i form af bymøbler eller bænke, der manuelt skal flyttes på plads i tilfælde af et stormflodsvarsel og dermed øge stormflodssikringen fra kote 2.5 til kote 3.0. (Det er dog tvivlsomt om denne løsning reelt vil kunne skabe sikkerhed for oversvømmelse.)

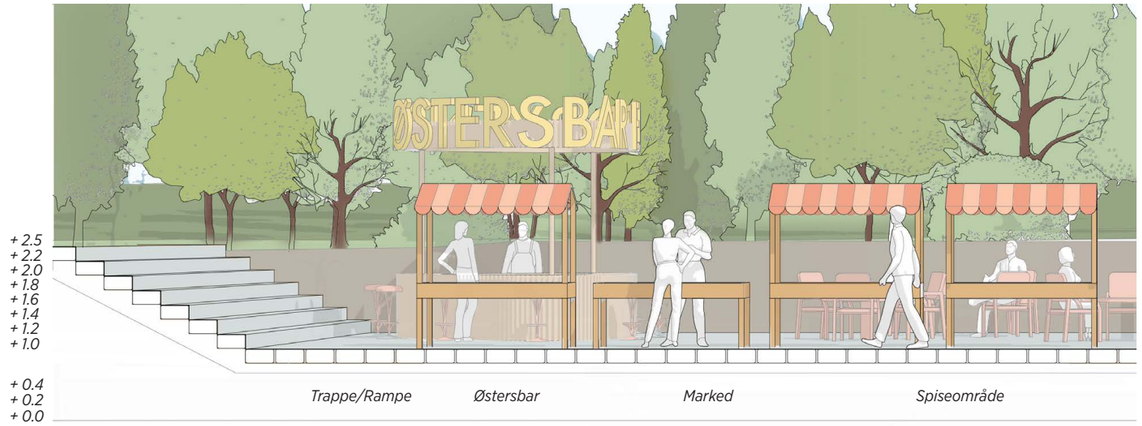
Det adaptive kommer smukkest til udtryk i de forslag der samtidig også arbejder med tidsaspektet. I flere af forslagene illustreres det hvordan stormflodssikringen med tiden vil vokse frem og tilpasse sig fremtidens udfordringer. Forslag 19/84608 er konkurrencens mest innovative bud på hvordan stormflodssikringen kan vokse og tilpasse sig i takt med at risikoen bliver større. Her bygges et landskab af overskudsmaterialer, der armeres og oversprøjtes med beton og over tid udvikler sig til bevoksede volde. På den måde opnås en interessant, adaptiv æstetik, der løfter stormflodsikringen til et nyt niveau ved at skabe fremtidens landskab af nutidens materialer.

Forslag 4/46141

Forslag 6/30701

Forslag 14/56446

Naturbaserede løsninger

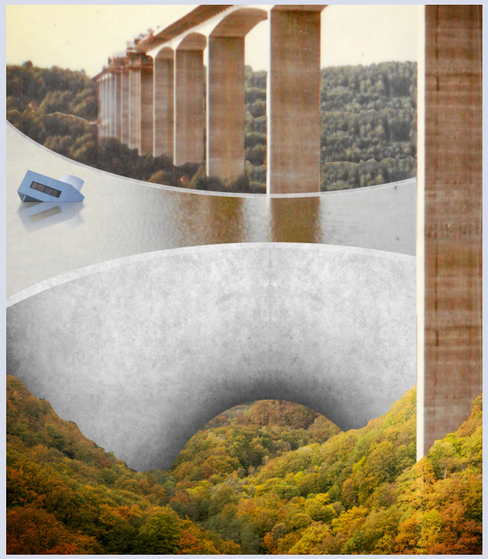
At undersøge potentialet i naturbaserede løsninger er et af konkurrencens hjørneflag. Med en fjord i en dårlig miljømæssig sundhedstilstand, har det været ønsket at få afdækket om investeringen i en stormflodssikring samtidig kunne være en investering i en sundere fjord. Pga. Covid-19, blev konkurrencens opstartsworkshop erstattet af en række små videoer fra oplægsholderne, der blev sendt til konkurrencedeltagerne. Forslagene bærer præg af at have været inspireret af videoerne og projektet om "Sund Vejle Fjord" har sandsynligvis fået flere af forslagsstillerne til at indarbejde ideer om muslingeproduktion, østersbarer 14/56446 og formidling af projektet 6/30701 i deres forslag.

Mange af forslagene kredser om at genskabe den oprindelige natur og restaurere landskabet hvor ådalen bliver til fjord, ved at etablere saltmarsk og vegetation, der skal filtrere og rense vandet. At udvide sikringskanten til en sikringszone, skaber mulighed for at lade naturens egne processer spille en vigtig rolle i stormflodsikringen og skabe en "buffer" der kan optage vandstandsstigningerne inden de rammer byen. Det er især ideen om at skabe et vådområde langs Tirsbæk Strandvej der går igen. I forslag 9/43003 udvides denne tilgang til også at omfatte kystbyernes udfordringer generelt. Her defineres mødet med vandet af et cirkulært ernæringssystem hvor biomasse fra fjorden, vådområder og land tilføres grønne områder i byen der danner udgangspunkt for dyrkning. Naturen hjælpes på den måde til selv at kunne tage hånd om udfordringerne.

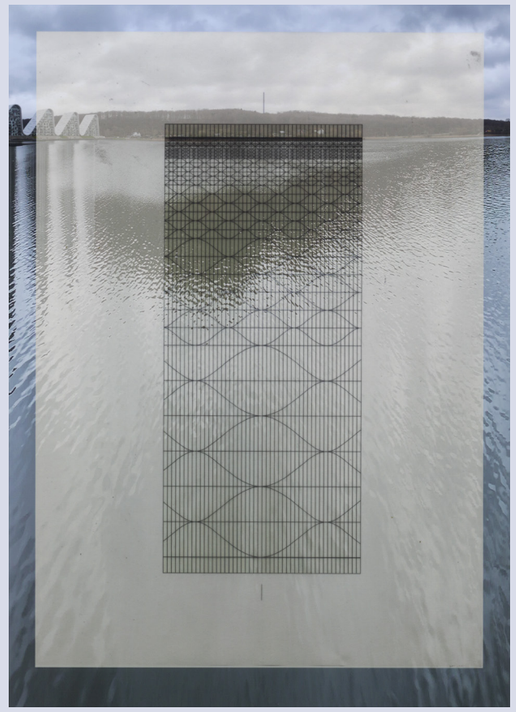
Forslag 13/54626 er det mest vidtrækkende af de naturbaserede løsninger. Her bygger naturen så at sige sin egen stormflodssikring. Ved brug af en nedbrydelig geo-celle membran, skabes et modstandsdygtigt og tilpasningsdygtigt marsklandskab, der udgør den fremtidige stormflodssikringszone. Den brede kant gør gradvist landskabet mere og mere vådt, mens der på den tørre kant gror planter og vækster der over tid vokser landskabet vildt med f.eks. strandkål og tagrør.

Naturen over og under vand

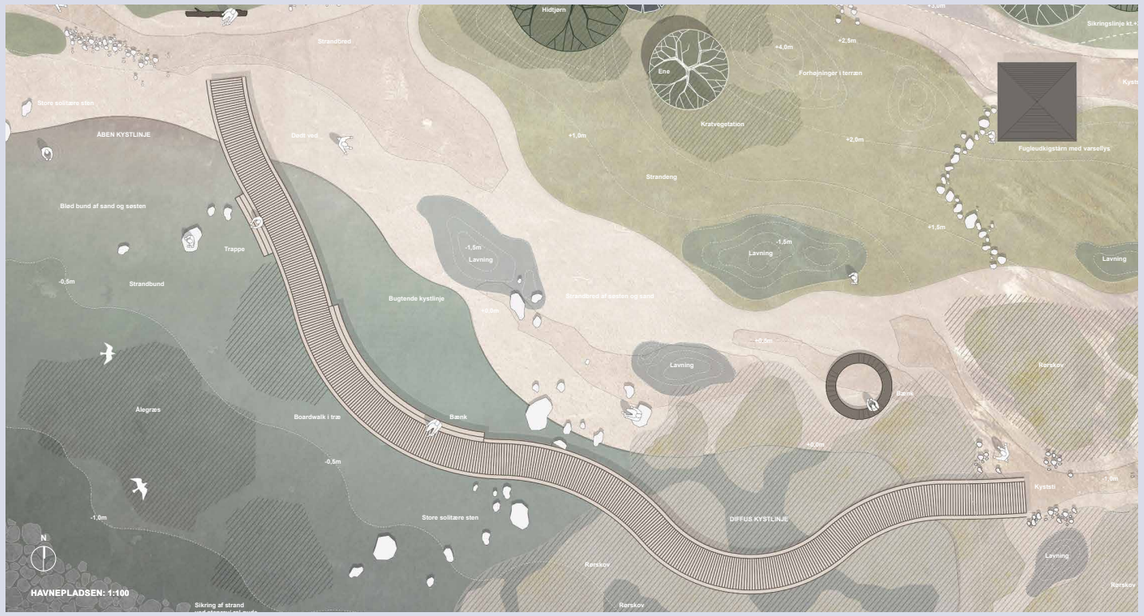
Programmet ønsker svar på hvordan stormflodssikringen kan udformes, så naturen langs vandkanten og kajkanten bringes i spil. Helt i tråd med programmet, arbejder mange af forslagene derfor med at erstatte sikringskanten af et foranderligt naturområde med hjemmehørende flora og fauna, hvor naturen revitaliseres både over og under vand. Permanente og midlertidige vandhuller skaber ændringer i landskabet og er afgørende for udbredelsen af et rigt plante- og dyreliv. Rigtigt mange af forslagene laver ved Tirsbæk Strandvej en udvidet zone, med sten, beplantning og lavvandede områder hvor naturen eller et naturligt udtryk får frit spil. I forslag 2/18465 adskilles området af en sikringslinje på kote 3.0 der samtidig deler naturparken i en ferskvandszone og en saltvandszone. Den eksisterende cykelsti flyttes ud i naturzonen og små punkthuse opføres, der benyttes af foreninger og besøgende. Her formidles viden om landskabet og naturudviklingsprocessen.

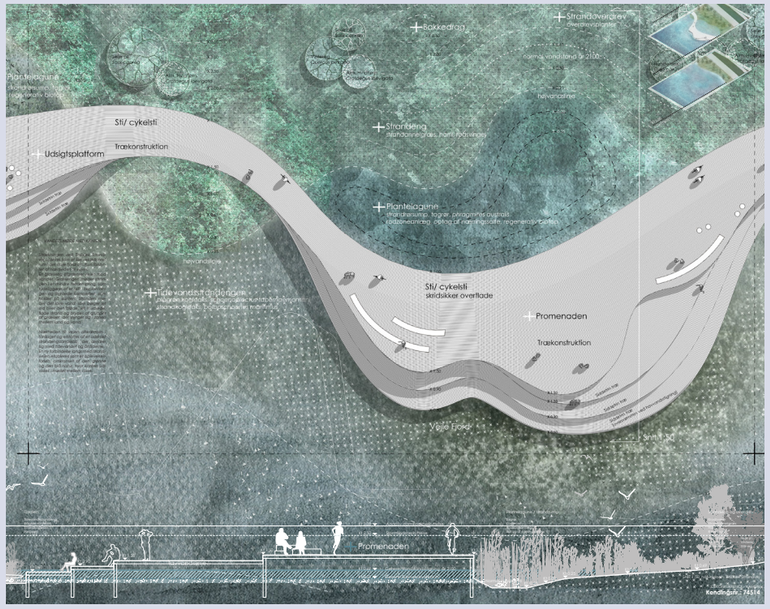
Forslag 5/27045

3. præmie Forslag 14/56446

Forslag 2/18465

Forslag 17/74514

Forslag 3/27083

Ideen om gangbroer af træ, der svæver henover naturområdet går også igen i mange af forslagene. Broerne gør det muligt at færdes tørskoet i naturområderne uden at komme i direkte kontakt med vandet, men bidrager også til at adskille naturen over og under vand. Alle vinderforslagene bidrager til at skabe en bedre adgang til vandet og understøtter derfor byens og borgernes gode møde med vandet.

I 2. præmieforslaget 19/84608 er et design MED vand, i stedet for MOD vand hovedgrebet, der forholder sig til hele bydelen og skaber en retning for byudvikling. I 3. præmieforslaget 13/54626 er hovedideen er at skabe en undersøisk botanisk have i Vejle fjord og gøre naturen over og under vand til et oplevelses- og læringsrum. I dette forslag får man adgang til den undersøiske botaniske have via snorkelruter, periskoper og omvendte dykkerklokker, ligesom den er åben for det liv der allerede er på og ved vandet.

Blandt forslagene findes også eksempler på at naturen over og under vand udvikles til at være et samlet greb for udvikling af hele den bydel der ligger i risikozonen. Det kan f.eks. ses i forslag 9/43003, hvor byen skal samle vandet, fremfor at lave en kant. Men også i vinderforslaget 20/88057 og i 2. præmie forslaget 19/84608.

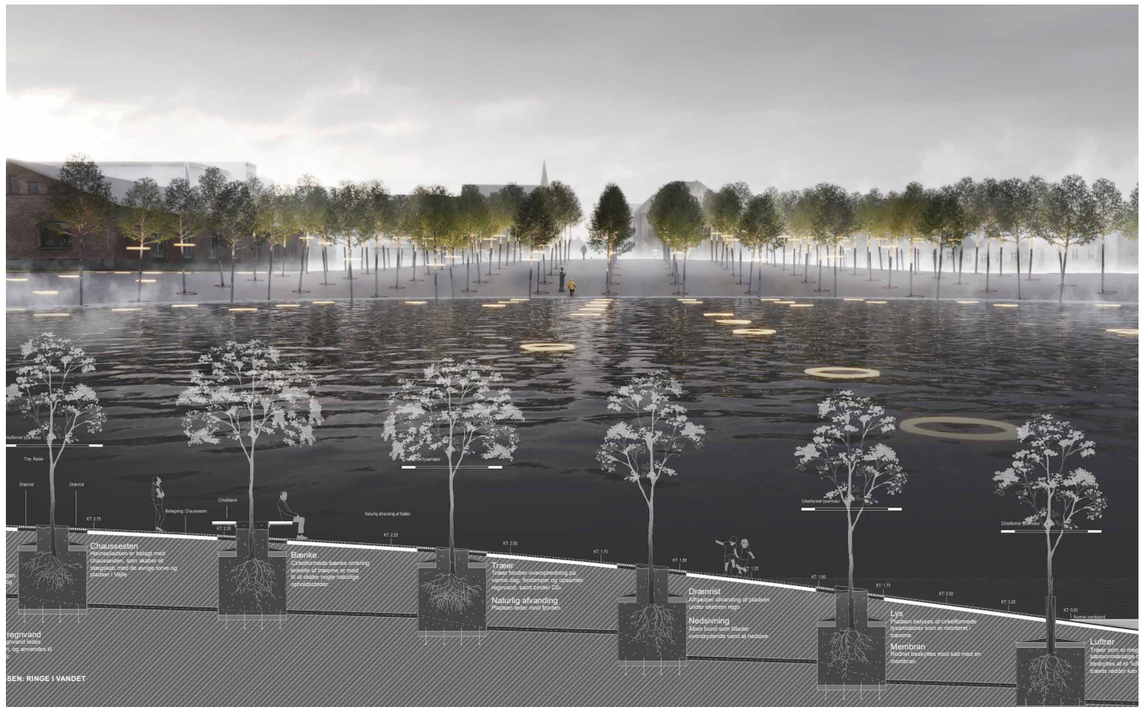
Et andet perspektiv på vand

Selvom konkurrencen er udskrevet både til arkitekter, landskabsarkitekter og kunstnere er den kunstneriske dimension desværre ikke fremtrædende. I flere af forslagene reflekteres der dog over hvordan der kan arbejdes med byudviklingen gennem en kunstnerisk tilgang, f.eks. i forslag 2/18465 hvor en masterplan skal genskabe byens forbindelse til fjorden gennem en serie af nedslag der forener stormflodssikring, nyudvikling og kunstinstallationer. De mest selvstændige kunstneriske udtryk ses i forslag 10/45053 hvor kunstens potentiale udfoldes gennem to værker, der vender tingene på hovedet og hjælper os til at diskutere klimaforandringerne og begribe stormflodstruslen på en ny måde. Med sin markante farve og opsigtsvækkende udtryk sætter dette fokus på udfordringen.

Forslag 2/18465 benytter sig af et mere stilfærdigt og sanseligt udtryk ved at skabe en plads hvor havets bevægelser kan aflæses direkte på fladen. Træer plantes i forlængelse af den eksisterende beplantning og en lysinstallation breder sig i trækronerne og fortsætter videre ud i fjorden – som ringe i vandet.

I 3. præmieforslaget 13/54626 ses et meget stærkt kunstnerisk greb, hvor vand og land bogstavelig talt væves sammen i et poetisk fletværk med tekstiler, reb og tang som vævetråde der fletter et særpræget og unikt landskab. I dette projekt inddrages borgerne i et langstrakt kunstnerisk projekt, der bidrager til forståelsen af kantens potentialer og udfordringer.

2.præmieforslaget 19/84608 tager form som et stort land-art projekt, hvor det kunstige landskab der danner stormflodssikringen også skal tilføre byen en kunstnerisk dimension. De flotte modelfotografier viser en æstetisk

Forslag 2/18465

interessant tilgang til udformningen af landskabet hvor en dynamik mellem noget næsten formløst og præcist formede kanter og siddeplinte skaber en stor variation. Stormflodssikringens tilblivelse er her tænkt som en kunstnerisk formgivningsproces, hvori også naturens processer over tid vil spille en rolle. Med reference til antropocæn, som forståelse af den geologiske tidsalder vi lever i nu, skelner forslagsstillerne ikke skarpt mellem det naturlige og det menneskeskabte, men arbejder bevidst med blandingsformer.

Stormflodsstrategiens kriterier

Vejles unikke topografi er både byens største aktiv, men samtidig også den største udfordring i forhold til oversvømmelser. De stejle, skovklædte skrænter og det lavtliggende ådalslandskab er en stor kvalitet når det handler om at skabe en god by at leve i. Til gengæld gør det byen sårbar over for oversvømmelser og det skaber problemer, hvis vandet ikke kan styres. Ved at samtænke byudvikling og klimasikring opstår der nye muligheder for finansiering og værdisikring. Derfor fastlægger Vejles stormflodsstrategi at stormflodsbeskyttelsen skal skabe merværdi, og på den måde være med til at give borgerne og byen noget mere end tryghed. Derfor er det vigtigt at de løsninger der vælges, underbygger stormflodsstrategiens kriterier som handler om at styrke Vejles nuværende identitet og gøre vandet til et aktiv for den sociale og urbane kapital.

Ligesom boligbebyggelsen "Bølgen" og erhvervsdomicilet "Fjordenhus" i dag tegner havnefronten i Vejle, er det vigtigt at fremtidens stormflodssikring indskriver sig i forståelsen af Vejle som en by hvor kunst og arkitektur er væsentlige parametre.

De fire præmierede forslag bygger alle sammen videre på denne forståelse og vil på hver deres måde kunne tilføje endnu et afsnit i fortællingen om Vejle, som et sted hvor samspillet mellem vand, kunst og arkitektur skaber vores fælles identitet. De kan alle udvikles til at få en høj kvalitet og blive projekter som vil tiltrække sig positiv opmærksomhed og skabe en endnu højere bykvalitet for både borgere og turister.

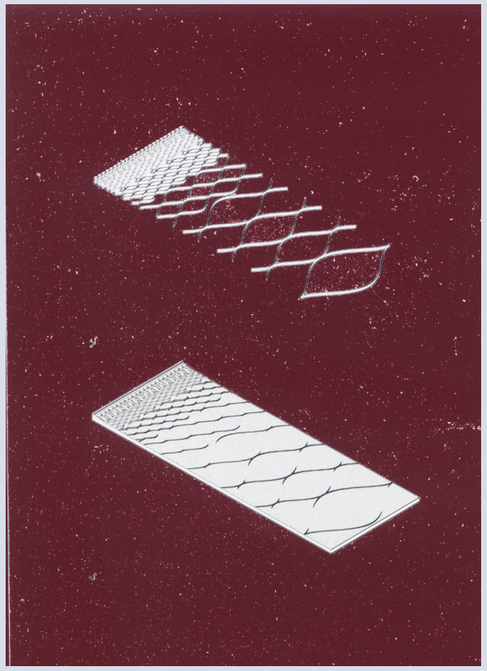
For mange Vejlensere er fjordens vandspejl og kigget mod horisonten ud gennem Vejle fjord en væsentlig del af byens identitet og deres egen selvforståelse. Det skal

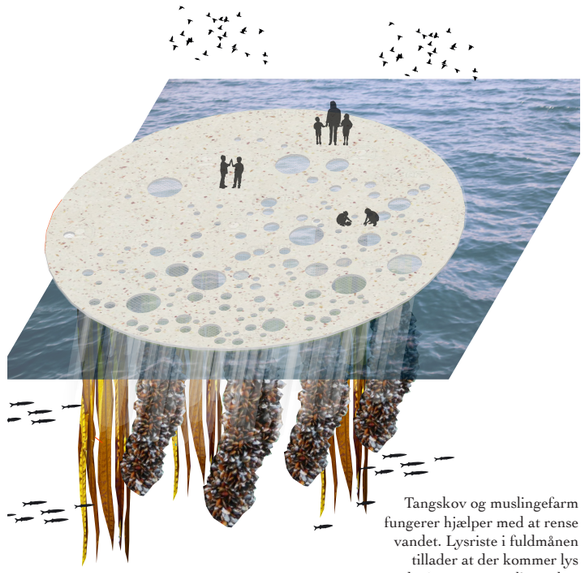
Indkøb Forslag 10/45053

2. præmie Forslag 19/84608

3. præmie Forslag 13/54626

Tangskov og muslingefarm fungerer hjælper med at rense vandet. Lysriste i fuldmånen tillader at der kommer lys ned, så tang og muslinger har mulighed for at vokse.

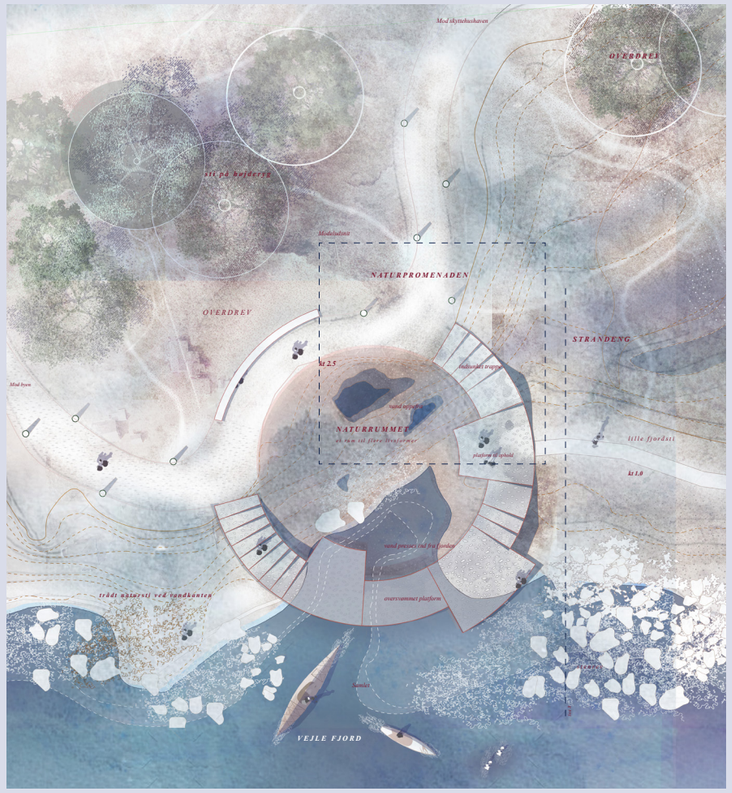
styrkes gennem fremtidens stormflodsbeskyttelse og det har særligt to af forslagene arbejdet med. Vinderforslaget 20/88057 vælger at sikre op til kote 2.5 ved hjælp af et hævet terræn, mens sikringen op til kote 3.0 foretages ved hjælp af flytbare bymøbler, så udsigten mod fjorden kan fastholdes når der ikke er stormflod. 2.præmieforslaget 19/84608 arbejder med at understrege dette kig, både i udformningen af Havnepladsen, men også gennem plantning af søjlepopler på hver side af havneløbet der styrker det perspektiviske fokus mod fjorden.

Resiliensstrategien

I Vejle kommunes resiliensstrategi beskrives det hvordan trusler skal vendes til muligheder og gøre borgerne parate til den fremtid vi endnu ikke kender. Ejerskab, engagement og social resiliens er nøgleordene. I Fjordbyens byrum skal vandet tænkes ind som en ressource, der skal give værdi uanset vejrliget. Stormflodssikringen skal skabe merværdi og bidrage til udviklingen af Vejle by, herunder sikre investeringslysten og ejendomsværdierne.
Her udmærker Forslag 9/43003 sig gennem sit meget inddragende perspektiv, hvor ideen er at borgerne selv skaber stormflodssikringen over tid og hvor forslaget i højere grad fremstår som et samarbejdsprojekt. I dette forslag oversvømmes havneøen og der skabes naturkyster, hvor folk gennem dyrkning og fællesskaber motiveres til at engagere sig i og tage hånd om kanten og opbygningen af kystzonen.

I den urbane zone etableres bådudlejning, samfundspavilloner, kreative pavilloner og co-working kulturhus, maritimt kulturhus og udsigtstårn. I naturzonen etableres hytter og offentlige flydende dokker.

Forslag 6/30701 har med ideen om 'en selvgroet stormflodssikring' også fokus på borgernes direkte medvirken og engagement i at etablere stormflodssikringen. Konkret foregår arbejdet med at støbe 'tabby'-blokke på en flydende 'redningsring' der også tænkes at danne ramme om forskellige formidlingsaktiviteter.

Forslag 16/74270

Forslag 11/46141

"

Vand er overalt, før det er et sted "

Citat af Dilip da Cunha - fra A4-hæfte til 1. præmie forslag 20/88057

PRÆMIEREDE

FORSLAG

1. PRÆMIE DKK 150.000

FORSLAG 20/88057

Hovedrådgiver, ophavsret:
Josephine Philipsen (landskabsarkitekt), Andrés Hernández Wiliamson (landskabsarkitekt), Luisa Brando (kunstner)

Medvirkende:
Johan Philipsen (modelbygger), Alexander Cammarato (marinbiolog og konsult)

Projektnavn:
MEMBRANEN

Forslagets hovedide er et strategisk design, hvor der er fokus på at lade vand svinge, komme og gå uanset retning og skabe et "akvatisk" terræn i hele det område der omtales Fjordbyen. Forslaget tager afsæt i, at det er kulturelt nedarvet at ville skabe en skarp opdeling mellem land og vand, men foreslår at vi gør op med denne tankegang. Fra at ville styre og kontrollere vandet, føre vand i rør, kanalisere floder og opfatte vandet som truende, skal vi i stedet invitere vandet helt ind i bydelen og lade den blive en del af byens design. Oversat citat fra forslaget:
"Problemet er ikke at byen bliver oversvømmet, men at vi skal designe byen så vi kan leve med vandet!"

Sikringslinen består af en membran der fungerer som et oversvømmelsesterræn, der åbner og lukker alt efter påvirkningen. Det kan også være skybrud og tørke! Den hårde kant der adskiller vand og land i dag forandres over tid til en membran der genererer nye naturtyper, som kan bidrage til at rense vandet gennem naturbaserede filtre. Den genererer også møder mellem arter; dyr, mikroverdner og mennesker. Udover at levere konkrete forslag til både den urbane og den naturlige zone, beskriver forslaget også en masterplan for fjordbyens fremtidige byudvikling

Urban zone - Havnepladsen
Membranen etableres over tid som et stenlandskab (der består af både sten og genanvendt beton) med forskellige 'kornstørrelser' – altså små og store elementer på forskellige steder. Landskabet etableres både over og under vand. I vandet skabes platforme med teksturer til vegetation under vand.

Naturzone – Tirsbæk strandvej
Cykelstien flyttes en meter ud og der skabes et membranlandskab svarende til Havnepladsens. Naturzonen tænkes i forslaget præget af blandt andet rørskov og ålegræs Her tilføjes der trægangbroer på tværs ud i vandet, der giver adgang til vandet og en variereret oplevelse af forskellige landskabstyper i overgangszonen.

Naturbaserede overvejelser
Forslaget påpeger at naturen er Vejles store styrke, og det byen skal bygge videre på. Vejle skal finde sin egen udvikling for Fjordbyen for ikke at ende som en kopi af andre europæiske havnebyer, men udvikle sig på en dynamisk måde med vandet som designparameter.
Havneområdet er bygget af beton og der mangler filtrering.

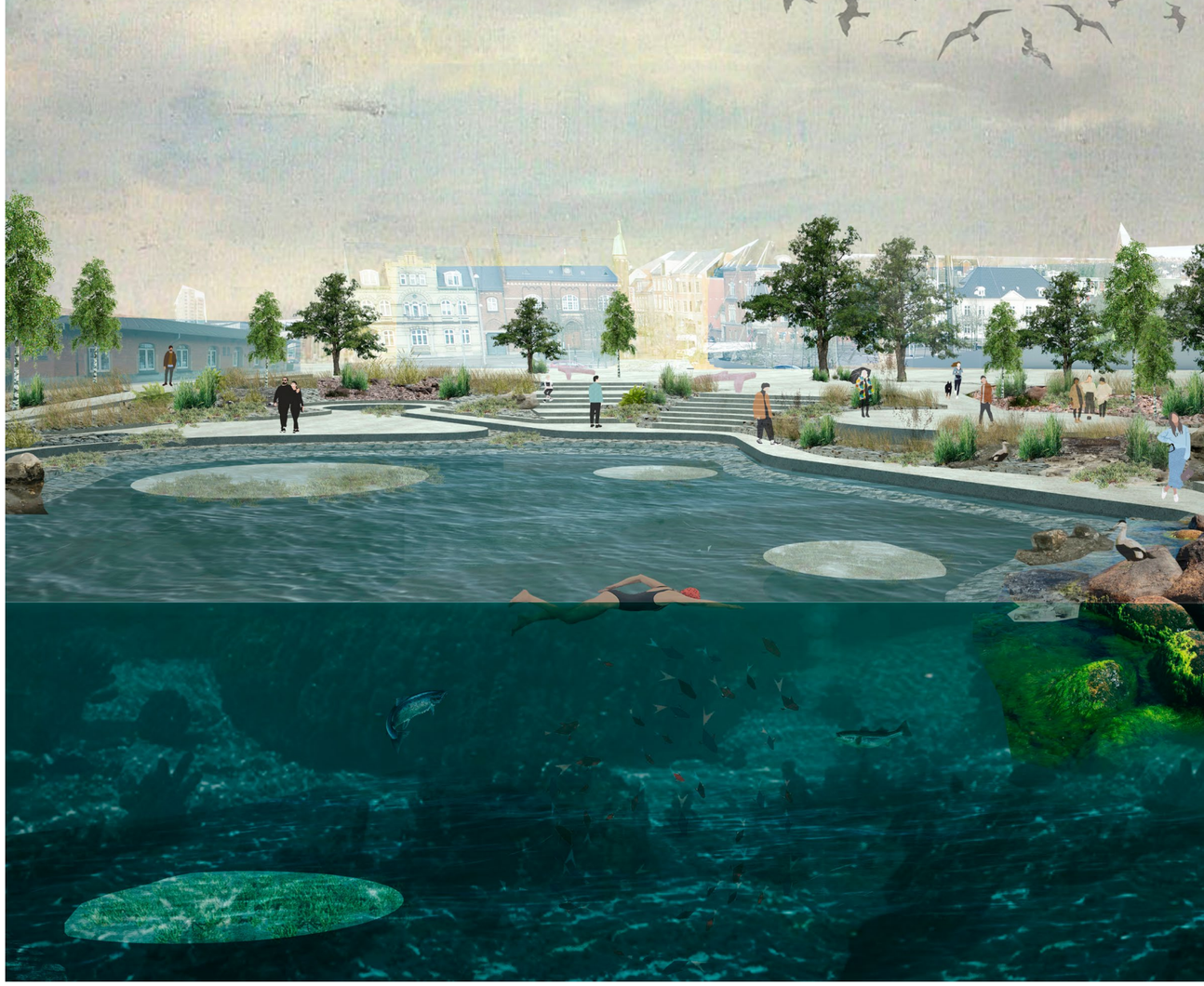

Illustration: Havnepladsen

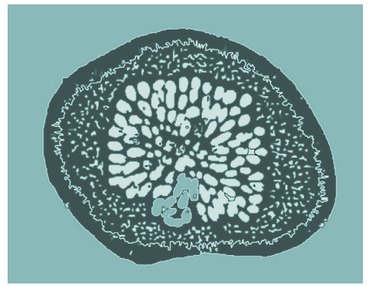
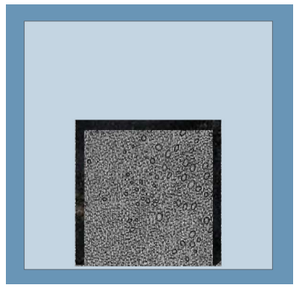
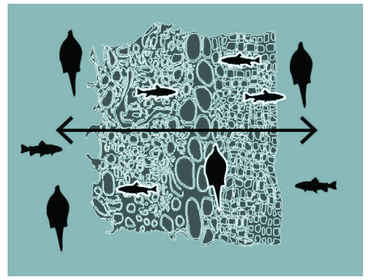

Diagram: Membran - perspektiv

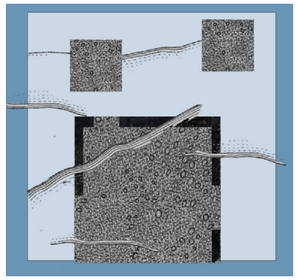

Diagram: Perforering af terræn

MASTERPLAN

inviter vandet og styrke hovedkvaliteten i Fjordbyn - en by ved og i vandet

Tidligere vandlinie

Perforeringer

Nuværende kant

PUNKTUELLE INTERVENTIONER PÅ OBSOLETRUM

Havneområdet, der i dag er under en transformerende anvendelse, har tidligere ikke været attraktivt for vandre eller for offentlige rummøder. Det er et meget værdifuldt område på grund af dets nærhed til havet, og det er en mulighed for at omdanne en måde at give plads til vand på. Gennem punktlige kunstneriske og filtrerende interventioner på forældede rum omkring "membranen" vil byen langsomt omdanne sit forhold til vand, fra adskillelse til udnyttelse. Disse vil ske gradvist overalt i området.

Designet er ikke forudbestemt. Det er afhængig af samfundets aktive deltagelse, da det gradvist åbner pladser til at holde vand. Dets succes som en levende membran afhænger af hver generations arbejde og den gradvise ændring af opfattelsen af vand som det vigtigste rum, hvor livet manifesterer sig.

At genoverveje kanten som en proces, der er udviklet gennem tid betyder inddragelse af arealanvendelse og forhold til vand gennem proces og lag i tid. Det er designet til det uforudsigelige. Faser, anvendelse og stadier.

Den imaginære vandlinje omfavner fjorden i Vejle som byens sociale og miljømæssige livsgrund. Det strikker byens bymateriale tilbage til fjorden og bruger selve fjorden - og de fornyede rum inden for det, som kommunen kalder fjordby - som katalysatorer til byfornyelse gennem tiden i samfund med dess Cirkulær proces og partnerskab hvilket ikke er forudbestemt.

S. 8 | ID: 88057

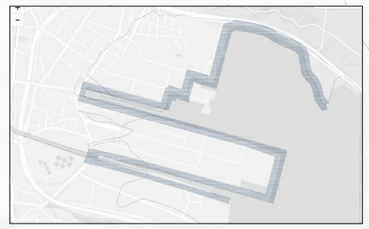
Kanten er ikke en linje, men et oversvømmelsesterræn der filtrerer og sikrer liv i begge retninger.

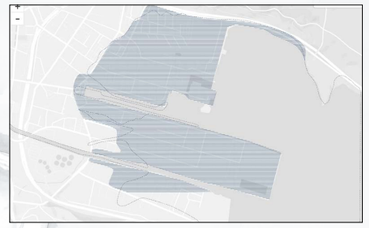
TIDLIGERE VANDLINIE

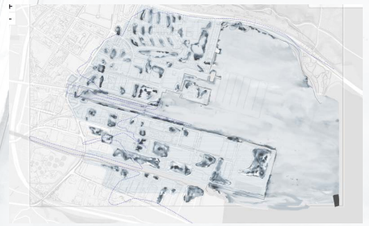
NUVÆRENDE KANT OG VANDLINIE

ZONE

OMRÅDE

MEMBRAN

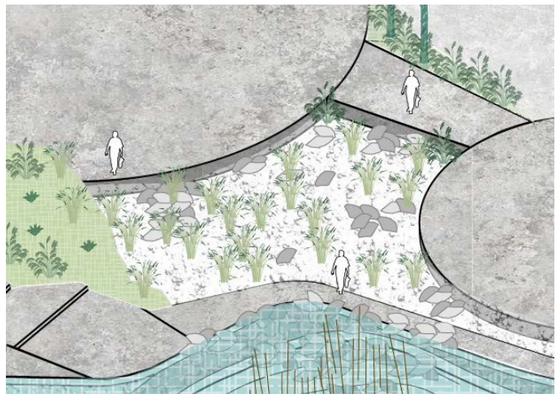
By making the phenonmenon visible, we create empathy, wonder and reflection.

JAN GEHL. THE HUMANIZATION OF PUBLIC SPACES

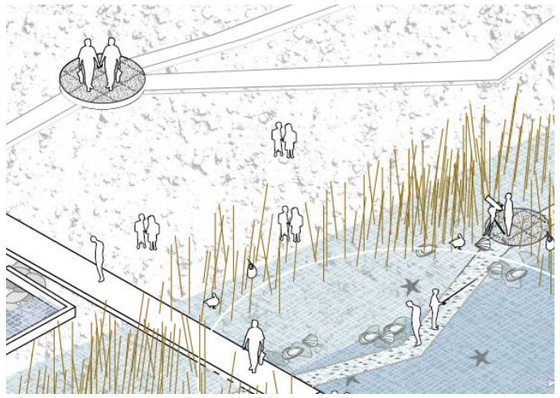
ID: 88057 | S. 9

Faser for udviklingen af Havnepladsen

Havnepladsen: Invitere vandet og naturen

Tirsbæk Strandvej: Mikroverdener mødes

Et andet perspektiv på vand - kunst

Gennem punktmæssige interventioner i området for den gamle vandlinje (historiske kort) opstår vandområder og byen vil langsomt forvandle sig til vandområde. Perspektivet ændres fra "kant" til "zone" for hele fjordbyen. Ideen er at gøre vandet synligt og tilstedeværende for at skabe refleksion omkring de forandringer det bringer hos borgerne.

Adaptive tiltag

På havnepladsen sikres til kote 2.5 ved hjælp af stenlandskabet. Der findes flytbare beskyttelsesbænke på pladsen som i tilfælde af stormflod kan sikre yderligere til 3.0, hvor de så skal flyttes og placeres korrekt. Det giver noget mere drift, men skaber omvendt bedre visuel forbindelse mellem by og fjord.

Ved Tirsbæk strandvej etableres cykelstien i kote 2.5. Langs vejen er beskyttelsesbænke spredt langs strækningen. Disse skal flyttes manuelt og udgør sikringsniveauet til kote 3.0. Også her giver det noget mere drift.

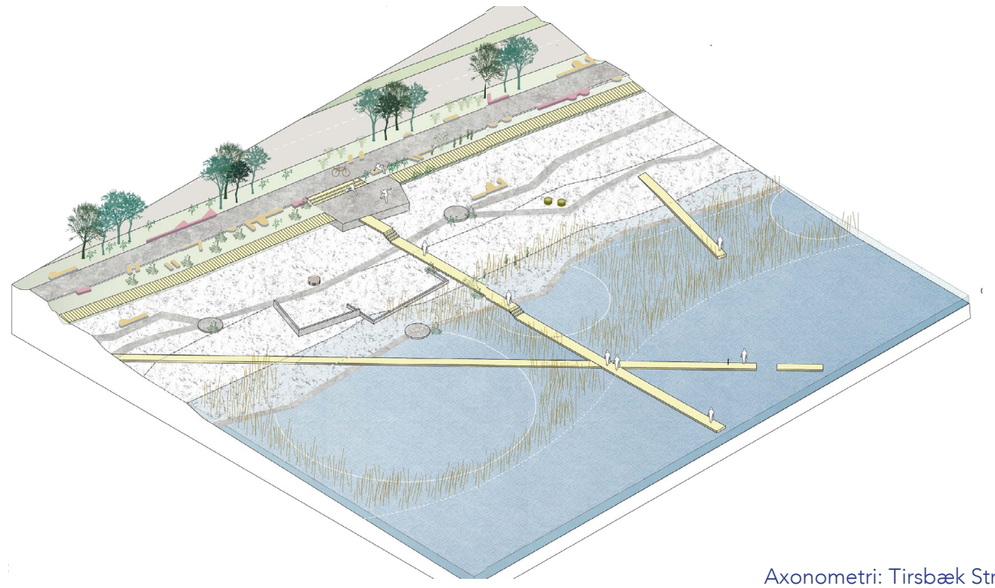
Faglig vurdering

Med dette forslag får vi ikke blot et forslag til kantzonerne, men også en masterplan for hvordan Fjordbyen kan udvikles i et design MED vand, i stedet for MOD vand. Det er et stærkt greb, der forholder sig til hele bydelen og skaber en retning for byudviklingen som det kunne være spændende at arbejde videre med. På selve stormflodsløsningen er forslaget mindre ambitiøst. En kombination af faste og midlertidige sikringsløsninger giver mere drift, men samtidig bedre adgang til vandet.

Forslaget er det mest gennemarbejdede og også det lettest forståelige af de projekter der arbejder med en adaptiv og fleksibel stormflodssikring hvor kanten fortolkes som en zone. Membranen er et meget helstøbt forslag der både leverer en analyse, en klar vision om en zone der overlapper den nuværende kant både indad på havnearealerne og udad i vandet, og som stadig har nogle stærke oplevelsesmæssige og landskabsarkitektoniske kvaliteter. Selvom det en kunstneriske blik i forslaget ikke er så synligt, opvejes dette af at projektet i meget høj grad skaber en stærk visuel og sanselig kontakt mellem vandet, naturen og byen.

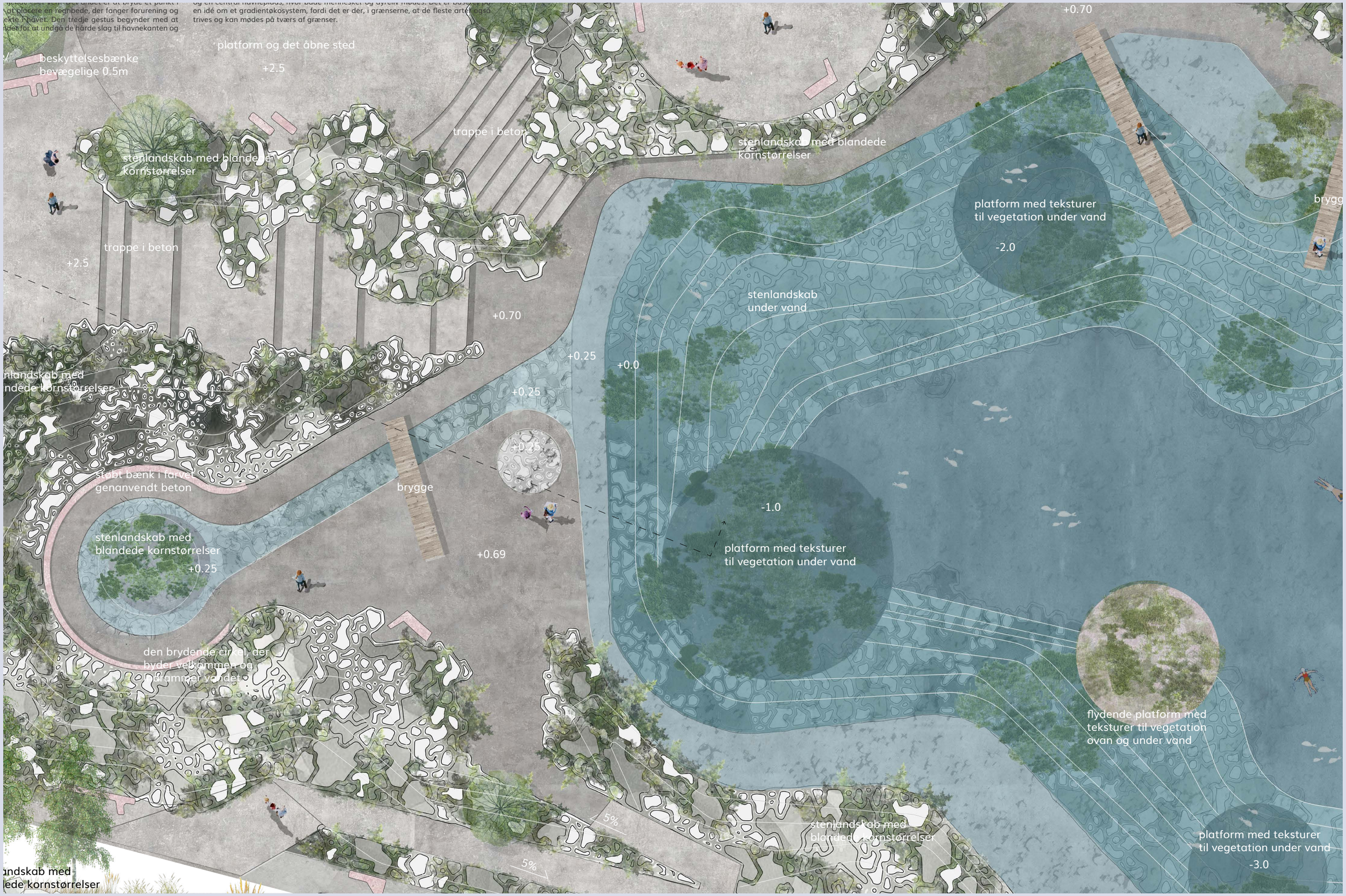
Axonometri: Havnepladsen

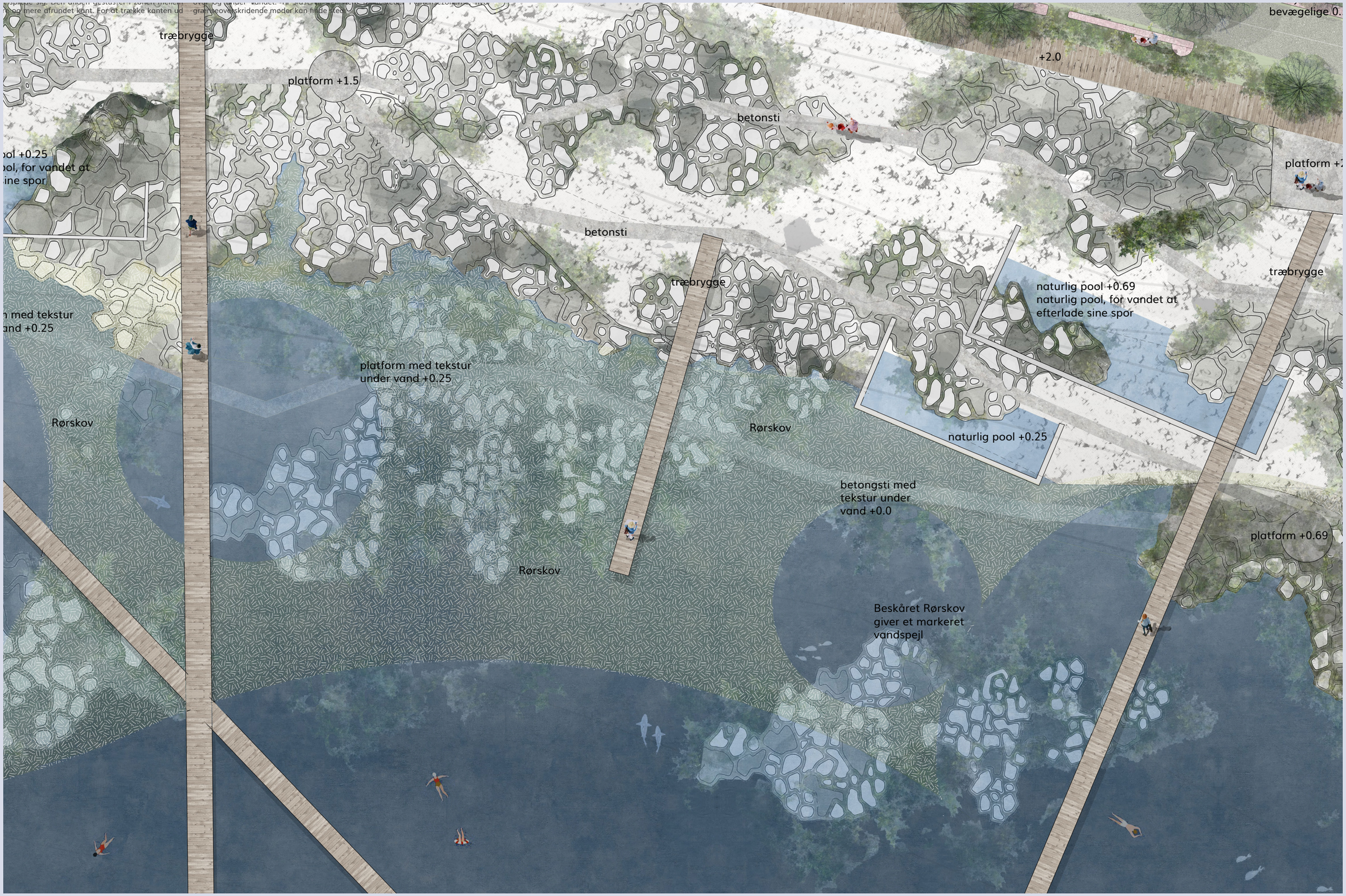
Axonometri: Tirsbæk Strandvej

Illustration: Tirsbæk Strandvej

Plan: Havnepladsen

Plan: Tirsbæk Strandvej

2. PRÆMIE DKK 75.000

FORSLAG 19/84608

Hovedrådgiver, ophavsret:
Jonathan Houser (cand.arch) og Jonas Johansen (cand.arch)

Projektnavn:
MENS VI VENTER PÅ VANDET

Forslagets hovedidé er at skabe et nyt landskab, der skal være Vejles værn mod stormflod. Landskabet skabes af overskudsmaterialer fra anlægsarbejder og opbrydningen af den eksisterende asfalt i lange bånd, der beklædes med en vandsikker kappe af beton. Herefter skal planter og vækster gro henover og omkring dette landskab. Stormflodssikringen vil med tiden blive en ny landskabstype der løbende udvikler sig som et samspil mellem naturlige og menneskeskabte processer. I forslaget vises en udvikling frem mod år 2100.

Kantzonen bliver på den måde en blandingszone hvor kultur og natur mødes og stormflodssikringsprocessen udspiller sig som et stort landskabsprojekt inspireret af Land Art. Målet er således et kunstnerisk og landskabeligt indslag i byens udvikling. Projektet vil opleves som et blødt og nuanceret møde med vandet med en grøn kant hele vejen langs kanten af byen.

Urban zone
Havnepladsen udformes så man får en monumental rumlig oplevelse. Pladsen vil blive defineret af små volde, beplantninger og en række søjlepopler der placeres på hver side af havneløbet som en allè langs sikringslinjen. Biltrafikken skal træde i baggrunden. Det er ønsket at genskabe en stemning med udgangspunkt i et oliemaleri af Vejle fra før industrialiseringen, hvor der er en mere klar oplevelse af kontakten til fjorden.

Naturzone
På samme måde som langs de urbane kanter, tager stormflodssikringen i naturzonen udgangspunkt i en deponeringsstrategi for overskudsmaterialer i nærområdet – her er det dog primært overskudsjord fremfor asfalt og murbrokker, med henblik på at skabe et mere naturligt udtryk. Der plantes høje træer langs med Tirsbæk Strandvej og stormflodsikringen udgøres i princippet af et dige op til kote 3.0 med en promenade for de gående langs med fjorden.

Naturbaserede overvejelser
Vejle lå oprindeligt på en holm i bunden af ådalen omgivet af marker, overdrev og strandenge, der skabte et naturligt møde med fjorden. Det er disse naturtyper som forslaget ønsker at genskabe langs hele kanten og sikringslinjen. Den centrale vision i forslaget er at styrke byens forbindelse til landskabet ved at trække elementer fra fortiden med ind i fremtidens menneskeskabte natur.

Illustration: Havnepladsen

Vejle set fra nordvest - En by i et pastoralt landskab
Maleri efter Søren Læssøes tegning, 1822

Udsigten fra Kirkegade, Oliemaleri

Helhedsplan, fuldt udbygget

Et blødt og nuanceret møde med vandet er genetableret mens naturen og fjordens grønne kanter trækkes ind i hjertet af vejle

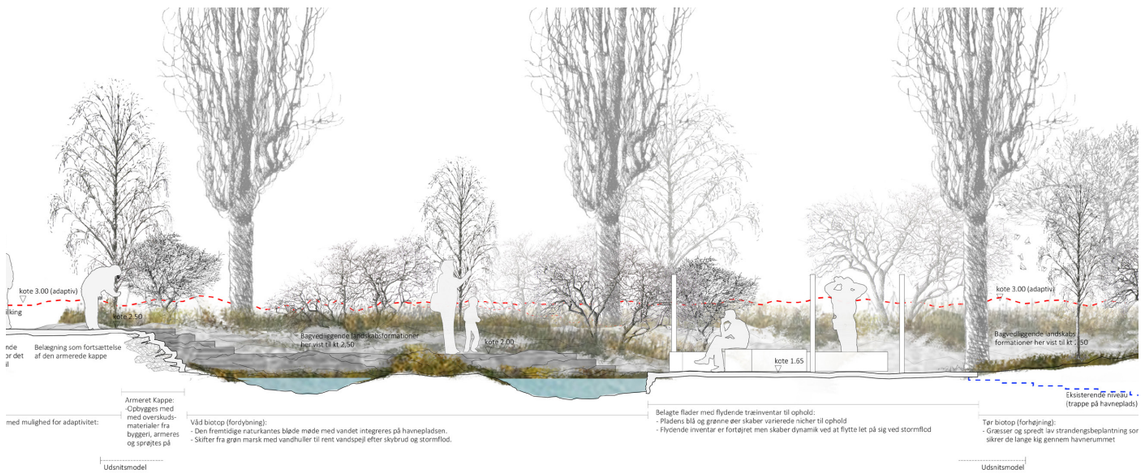
Æstetik og skønhed – et andet perspektiv på vand
Dette forslag skal stage form som et stort Land Art projekt, hvor det kunstige landskab der danner stormflodssikringen også skal tilføre en kunstnerisk dimension. De flotte modelfotografier viser en æstetisk og smuk tilgang til udformningen af landskabet, mens visualiseringerne bringer tvivl om den kunstneriske kvalitet vil være tilstede i det endelige projekt.

Adaptive tiltag
På Havnepladsen sikres til kote 3.0 ved bearbejde pladsen i et vifteformet rumligt forløb udformet som en bred landskabelig trappe og langs Tirsbæk strandvej som en vold der kan forøges op til kote 3.0.

Faglig vurdering
Forslaget fremstår gennemarbejdet. Det har en god analyse, en klart kunstnerisk tilgang til at arbejde med kanten, og samtidig fremstår det som et landskabsarkitektonisk gennemtænkt forslag. Der er spændende udviklingsmuligheder i en viderebearbejdning, hvor bl.a de meget store mængder sprutpuds der skal beklæde overskudsmaterialerne, giver anledning til en nærmere overvejelse selvom det ser spændende ud på udsnits-modellerne. Men de er netop kun udsnit. Et åbent spørgsmål der kan arbejdes videre med er løsningens variationsmuligheder over hele beskyttelseslinjen.

Modelfoto

Snit: Fremtidens Havneplads

Illustration: Havnepladsen

Plan: Havnepladsen

Sommermorgen langs Tirsbæk strandvej år 2100. En belagt promenade snor sig gennem en menneskeskabt biotop hele vejen ind til centrum af Vejle.

Illustration: Tirsbæk Strandvej

3. PRÆMIE DKK 50.000

FORSLAG 13/54626

Hovedrådgiver, ophavsret:
Gamborg/Magnussen v. Karen Gamborg Knudsen og Kasper Magnussen

Projektnavn:
PÅ KANTEN AF EN UTOPI - EN UNDERSØISK BOTANISK HAVE I VEJLE FJORD

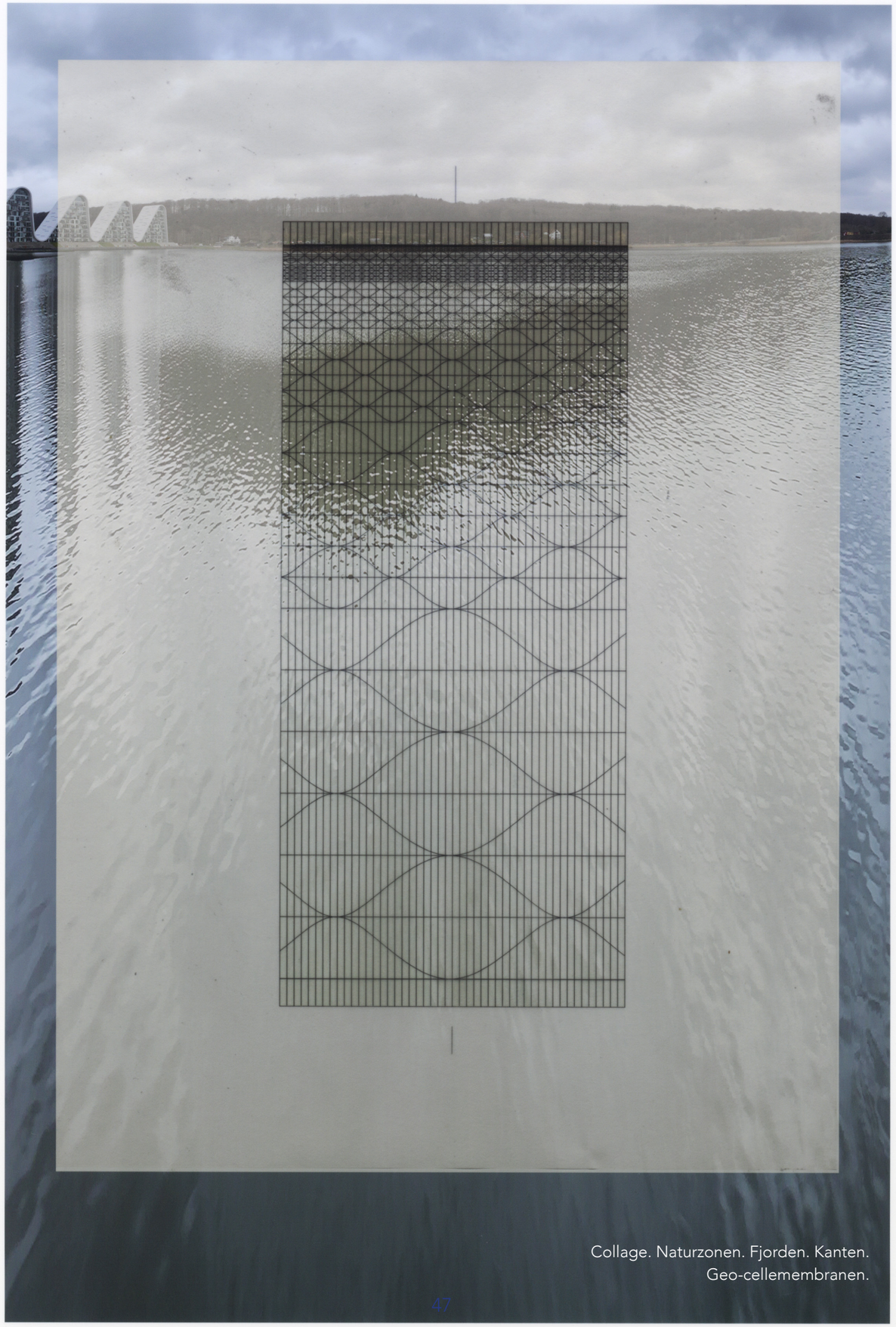
Hovedideen er at skabe en undersøisk botanisk have i Vejle fjord og gøre fjorden til et oplevelses- og læringsrum. Borgerne får adgang til den undersøiske botaniske have via snorkelruter, periskoper og omvendte dykkerklokker, ligesom den er åben for det liv der allerede er på og ved vandet. Den botaniske have vil blive en attraktion, der kan tiltrække turister og gæster, men også være et læringsrum for borgerne der kan få viden om naturen over og under vand og deltage i kunstneriske processer hvor forståelsen for naturen og vandet bliver gjort konkret og levende.

Urban zone - Havnepladsen
Landskabet udformes som en stramt styret barok-have over et cirkulært og rektangulært grid. Forslaget fremstår som et koncept der skal viderebearbejdes og detaljeres i relation til eksisterende forhold på Havnepladsen.

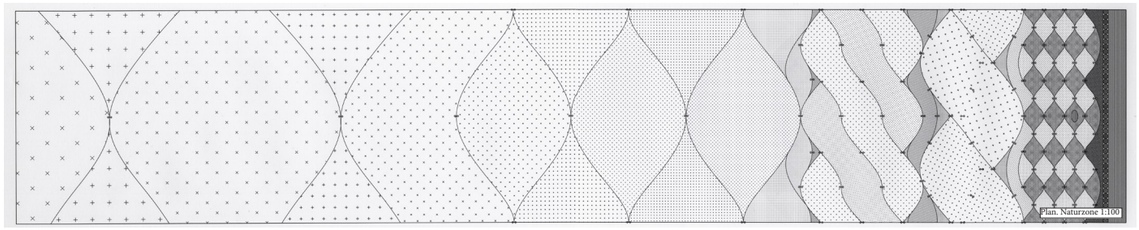
Naturzone – Tirsbæk Strandvej
Forslaget udgør her en bred, flettet kantzone skabt ud fra et sinuskurvemønster. På den tørre kant gror planter og vækster og over tid vokser landskabet vildt med f.eks. strandkål og tagrør. Den brede kant gør gradvist landskabet mere og mere vådt.

Naturbaserede overvejelser
Selve stormflodssikringen består af en modstandsdygtig og tilpasningsdygtig geo-cellemembran, hvori der plantes vækster der kan absorbere vandet. Ideen er her at det er naturen der bygger stormflodssikringen over tid. Den gror frem og samtidig bidrager den til en bedre natur og en sundere fjord, fordi planterne også bidrager til at rense vandet.

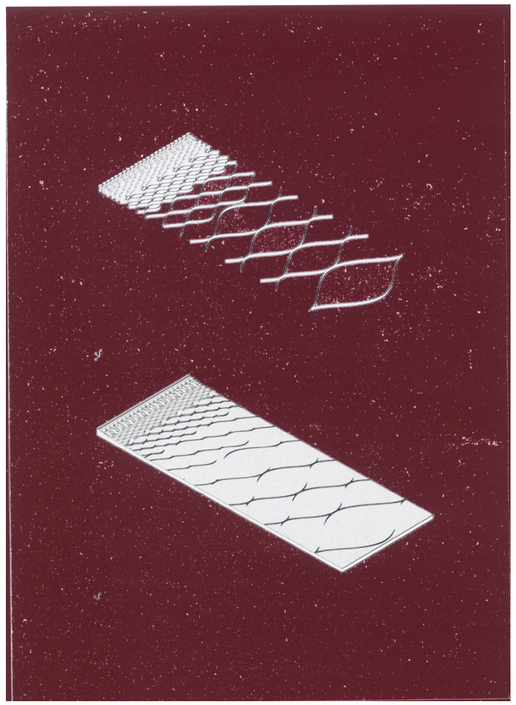
Et andet perspektiv på vand - kunst
Stimulerende objekter – sansning, krop og materialitet. Reb, pæle og flettede tekstile overflader og strukturer udvikles som en del af stedets æstetik. Objekterne kan være midlertidige, så de forgår med tiden. Disse objekter bruges som en praktisk, konkret måde at inddrage borgerne på i et konkret, kunstnerisk arbejde langs kanten.

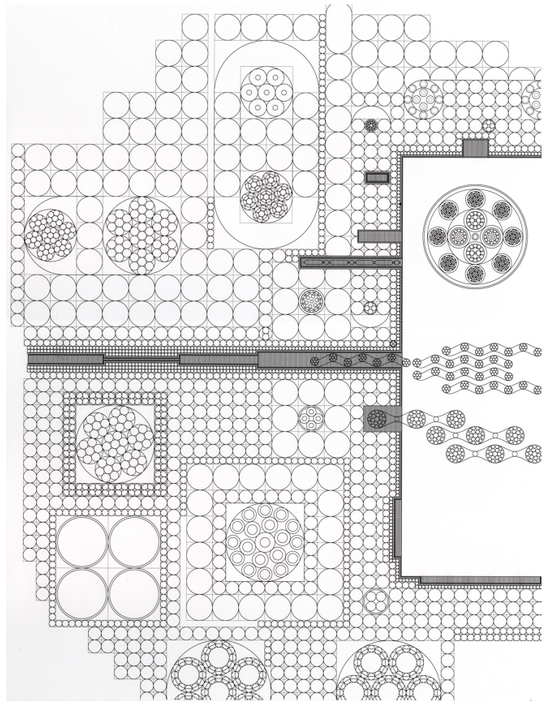
Collage. Naturzonen. Fjorden. Kanten.
Geo-cellemembranen.

Plan: Den brede kant. Naturzonen Tirsbæk Strandvej

Isometrisk tegning at geo-cellemembranen med åbne og lukkede celler eller masker.

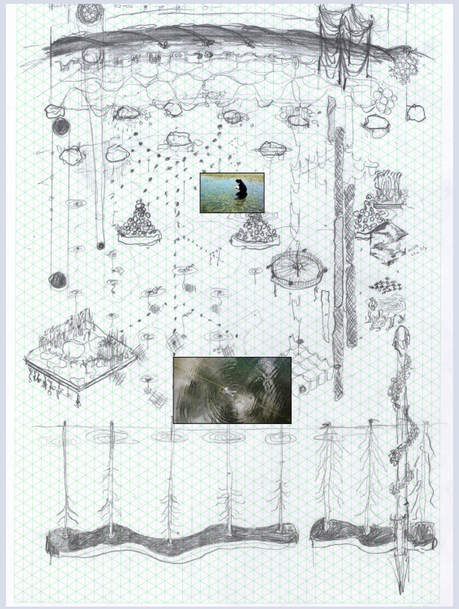

Plan: Den brede kant. Havnepladsen

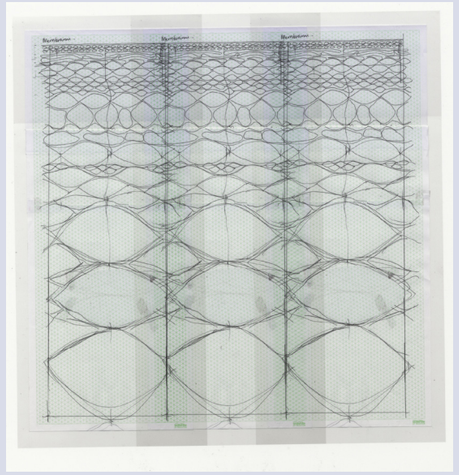
Adaptive tiltag
Geonettet etableres fra starten til en kote 3.0 og differentierer i højden alt efter maskernes størrelse. Disse fyldes med sten, grus, jord og planter alt efter behov og udvikles over tid. Den adaptive tilgang er meget fremtrædende i forslaget, som ikke udpeger hverken et præcist startpunkt eller slutpunkt.

Faglig vurdering
Forslaget har et stærkt kunstnerisk greb. Den sanselige og subtile kant, hvor vand og land bogstavelig talt væves sammen i et poetisk fletværk med tekstiler, reb og tang som vævetråde der fletter et særpræget og unikt landskab. Borgerne inddrages i et langstrakt kunstnerisk projekt, der bidrager til forståelsen af kantens potentialer og udfordringer.

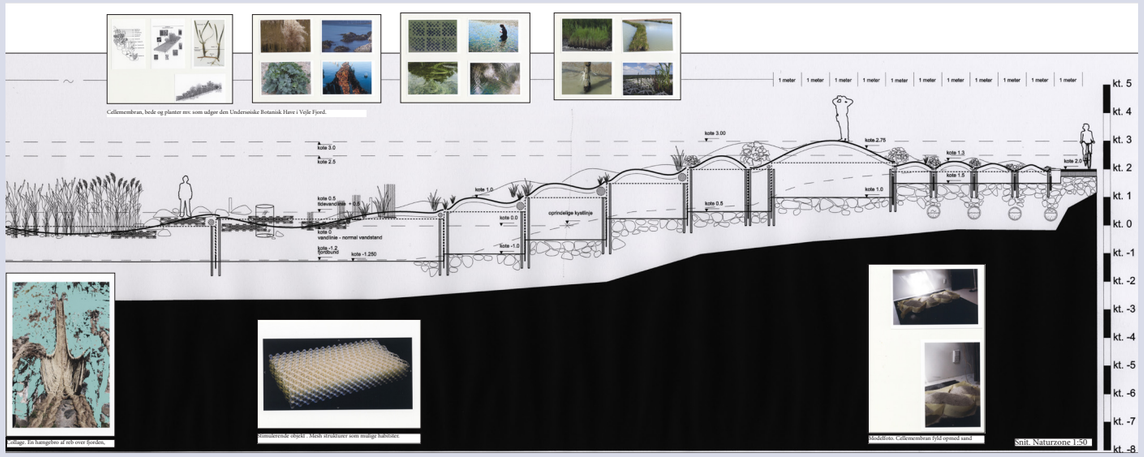
Forslaget er ikke let tilgængeligt men indeholder et flot og inspirerende materiale der beskriver ideerne: Fotografier, tegninger, skitser, konceptuelle collager og modeller. De kunstneriske og konceptuelle kvaliteter savner til gengæld fundering i en klar analyse og mere specifikke designmæssige overvejelser i forhold til realiseringen på et mere pragmatisk landskabsarkitektur niveau. Det er f.eks. meget svært at læse hvordan 'barokhaverne' faktisk skal realiseres og hvordan de vil virke som rum og oplevelse.
Forslaget vurderes med dets klare vision om en undersøisk botanisk have og naturbaserede at rumme et stort potentiale. Det kunne blive en fantastisk attraktion i Vejle.

Skitse: Feltstation

Skitse: Den brede kant. Naturzonen.

Snit: Naturzonen. Tirsbæk Strandvej

Collage: Undersøisk botanisk have

INDKØB DKK 25.000

FORSLAG 11/45053

Hovedrådgiver, ophavsret:
SUPERFLEX i samarbejde med BALDIOS

Projektnavn:
KANTEN

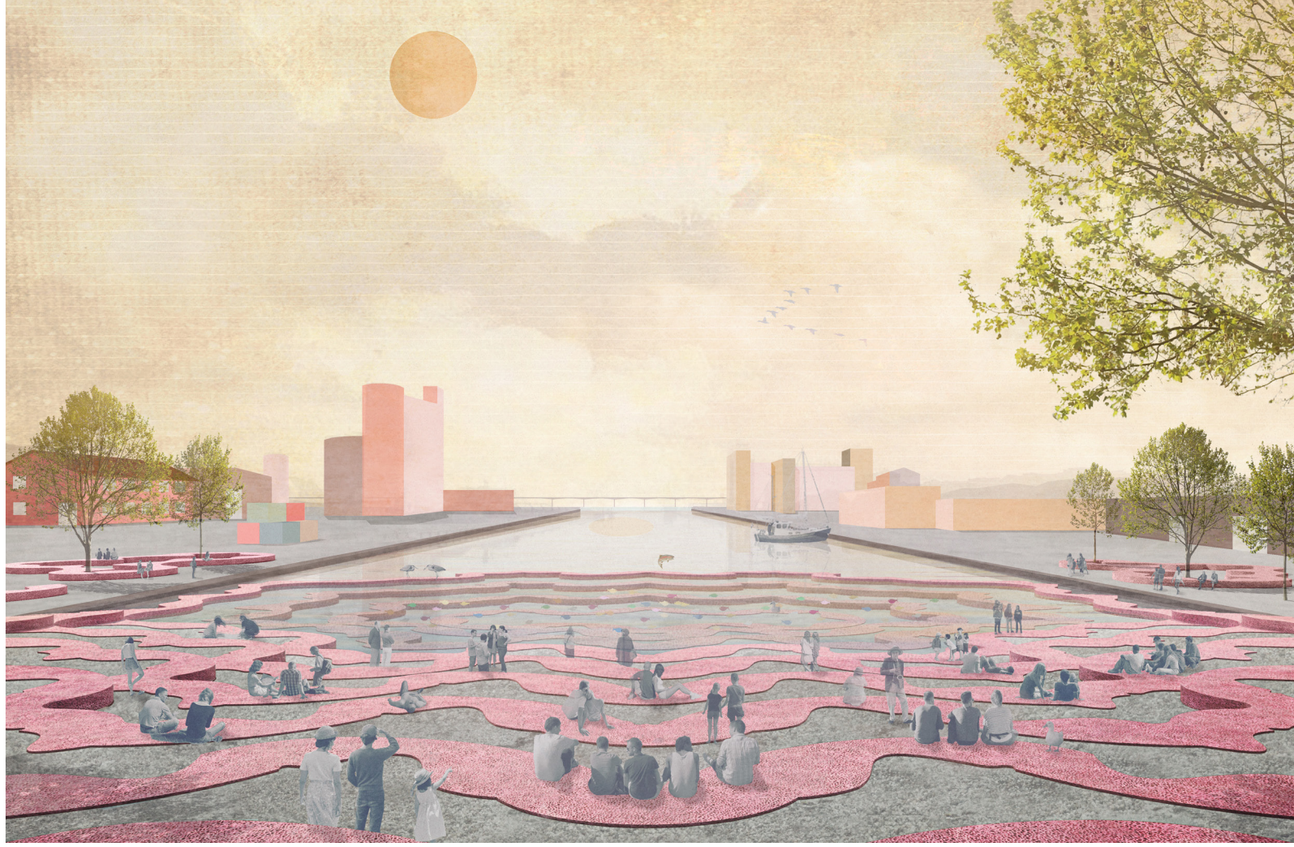

Illustration: Havnepladsen

En af kunstens potentialer er at den kan engagere sig i alle lag af samfundet og skabe forbindelser mellem de mange forskellige aktører og faggrupper der skal spille sammen når de komplekse klimaudfordringer skal løses. Dette forslag peger på dette potentiale og forslagsstillerne anvender den lokale Vejle-kontekst til at diskutere nogle af de globale problemstillinger som klimaforandringerne stiller os overfor.

Forslaget er konceptuelt stærkt, i forhold til at bringe de mere universelle temaer omkring stormflodssikring i spil. Forslagets hovedessens er de fem teser om at bo ved, med og i havet på en hastigt forandrende planet med stadig mere vand, således at den biologiske mangfoldighed sikres. Her udfoldes de muligheder og udfordringer der følger af bl.a. klimaforandringer ved at vende perspektivet på hovedet og anskue Vejle fra bunden af Vejle fjord, som var vi væsner der levede under vandet.

Overvejelserne udmønter sig i et forslag, hvor der i den urbane zone arbejdes med et demokratisk amfiteater der strækker sig fra land til vand og hvor fisk og mennesker på den måde samles i et enkelt greb. Langs Tirsbæk Strandvej skabes et vådområde af øer, hvor planter og fisk lever. Amfiteateret og øerne består af lyserøde, porøse moduler med optimal mulighed for at alger og tang kan udvikle sig og bidrage til en bedre miljømæssig balance.

Selve stormflodssikringen både på Havnepladsen og langs Tirsbæk Strandvej består af en traditionel digeløsning og en hævet flade, som det ses i de fleste andre forslag. Forslagets reelle værdi som stormflodssikring er derfor ikke bemærkelsesværdig, mens de kunstneriske elementer og forslagets spændende overvejelser præmieres i form af et indkøb.

Projektet bringer væsentlige spørgsmål frem, som vil være værdifulde at indarbejde i den kommende proces og de videre drøftelser om stormflodsikringen i Vejle og det peger på potentialet i at arbejde med kunstneriske strategier, når fremtidens udfordringer skal begribes.

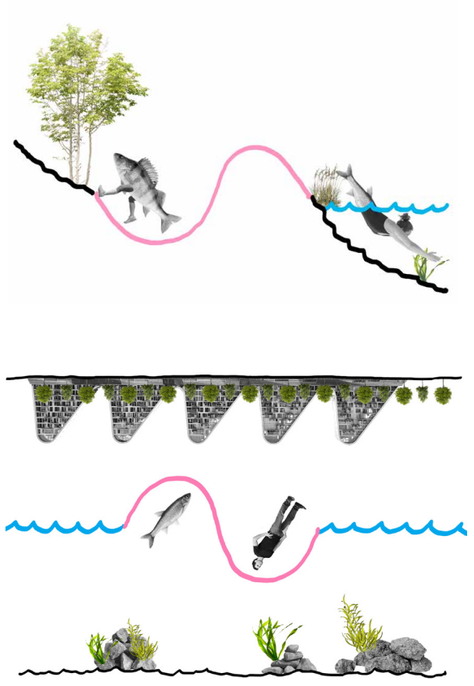
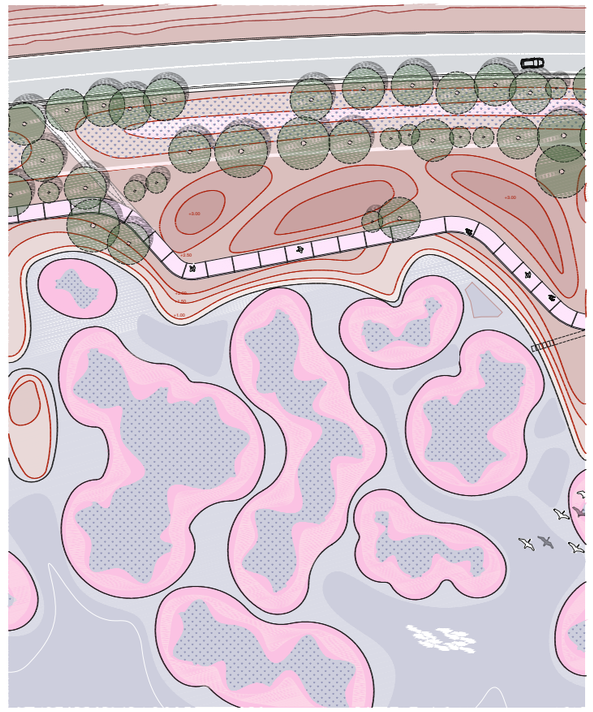

Diagram: Teser om at bo ved, med og i havet

Plan: Tirsbæk Strandvej

Illustration: Tirsbæk Strandvej

DOMMERKOMMITEENS UNDERSKRIFTER

Jens Ejner Christensen, borgmester, Vejle Kommune

Niels Ågesen, kommunaldirektør, Vejle Kommune

Michael Sloth, direktør for Teknik & Miljø, Vejle Kommune

Lisbet Wolters, stadsarkitekt, Vejle Kommune

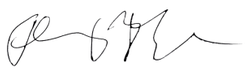
Klaus Enevoldsen, afdelingsleder Natur & Friluftsliv, Vejle Kommune

Gerda Haastrup Jørgensen, formand for Teknisk Udvalg, Vejle Kommune

Karl Erik Lund, formand for Natur & Miljøudvalget, Vejle Kommune

Flemming Hedegaard, museumschef, Vejle Kunstmuseum

Tom Nielsen, professor, cand.arch., PhD, Arkitektskolen Aarhus

KOLOFON
Dommerbetænkningen er udarbejdet af Vejle Kommune i samarbejde med Arkitektforeningen
Grafisk tilrettelæggelse: Vejle Kommune
Tryk: Vejle Kommune

Udgivet: 5. oktober 2020

vejle KOMMUNE

Realdania

Miljø- og Fødevareministeriet
Kystdirektoratet

PIONEERED BY THE ROCKEFELLER FOUNDATION
100 RESILIENT CITIES